

כיצד תזהו אדם קרוב העלול להימצא בכת ואיך תוכלו לסייע לו

מדריך זה נועד להציע תובנות וכלים לזיהוי גורמים ומאפיינים המעידים על אפשרות של אדם קרוב המצוי בתהליך כניסה לכת. התופעה נראית לעיתים קרובות מסקרנת עבור מצטרפים חדשים, והכתות מציגות עצמן כקהילות תומכות, אך בפועל מדובר במערך של שליטה, בידוד ולעיתים קרובות גם ניצול כלכלי ורגשי. המדריך עוסק בנקודות זיהוי וכולל הצעות פרקטיות לסיוע ולמניעת הצטרפות של אדם קרוב למסגרת כזו. המידע במדריך זה הינו לטובת לציבור אך אין הוא מהווה המלצה או ייעוץ מקצועי.

רקע

כתות הן תופעה רבת-פנים בעלת מורכבות פסיכולוגית, חברתית ותרבותית, המאופיינת על פי רוב בקשר עמוק ורגשי עם מנהיג או רעיון מרכזי. עם השנים, מחקרים בתחום חקר הדתות, הסוציולוגיה והפסיכולוגיה הדגישו את ההשפעות ההרסניות של כתות על חבריהן, כמו גם על משפחותיהם והקהילות שסביבם. בישראל, בה החברה מורכבת משילוב תרבויות ואמונות שונות, פעילותן של כתות צוברת תאוצה ומעוררת דיון ציבורי סביב נושאים של חופש בחירה, זכויות אדם, ושאלות מוסריות ודתיות.

אני עצמי חוויתי את השפעותיה של כת כזו בגיל 14, כאשר אמי עזבה את ישראל ביחד איתי ועם אחיי עם הבטחות לחיים חדשים בקהילה חמה ואוהבת בקנדה. אולם הבטחות אלה הובילו לכניסה לכת קיצונית בעלת מסגרת סגורה ונצלנית שלימים הוכרה ככת "לב טהור". אני הצלחתי לצאת מהכת כנגד כל הסיכויים אך משפחתי נותרה בה עד עצם היום הזה. חוויה קשה זו עוררה בי את החשיבות שבהעלאת המודעות הציבורית לסימנים המוקדמים של תהליכי כניסה לכתות ולמתן כלים מעשיים להתמודדות עם השפעותיהן. כיום, אני מרצה בנושא כת "לב טהור" ופעיל בתקשורת.

1. מהי כת ומה מאפיין אותה?

כתות נבדלות מארגונים דתיים או חברתיים רגילים במספר מאפיינים מרכזיים:

- **מנהיג חזק ודומיננטי** : מנהיג כריזמטי הנתפס כבעל חכמה יוצאת דופן, אשר לו השפעה רבה על חיי חברי הכת, עד כדי שליטה בהחלטות האישיות, הפיננסיות והרגשיות שלהם.
- **הפרדה ובידוד** : רוב הכתות מדגישות את הצורך להתרחק מהעולם החיצוני ומהמשפחה. הבידוד מחזק את תחושת התלות בכת ומונע מחברים גישה למקורות תמיכה חיצוניים.
- **שליטה פסיכולוגית ומניפולציה רגשית** : כתות רבות משתמשות בטכניקות השפעה פסיכולוגיות שמטרתן להגביר את הציות למנהיג, להגביל חשיבה עצמאית ולעודד תלות רגשית.

2. סימני זיהוי של אדם בתהליכי כניסה לכת

- **שינויים בהתנהגות וחשיבה** : אם אדם מאמץ אמונות חדשות בצורה פתאומית, נוטש תחומי עניין ופעילויות שהיו חשובים לו, ומראה שינוי קיצוני במערכת הערכים שלו, ייתכן שהוא בתהליך השפעה מצד כת.
- **בידוד חברתי וניתוק מהסביבה הקרובה** : כתות מעודדות ניתוק מקשרים קרובים כדי למנוע מהחברים להיחשף לביקורת. אם אדם קרוב מגביל את הנגישות אליו ומתנתק, זהו סימן אזהרה.
- **סודיות והימנעות משיתוף מידע** : כתות דורשות מחבריהן לשמור על סודיות לגבי הפעילות והתכנים הפנימיים, ולעיתים מייצרות תגובות התגוננות כששואלים שאלות על השינוי בהתנהגותם.

3. איך לסייע לאדם בתהליך כזה?

- **שמירה על קשר תומך** : חשוב לשמור על תקשורת חמה גם אם האדם מתרחק או מסרב לשתף. תמיכה עקבית עשויה לשמש כעוגן עבורו.

- **שאלת שאלות מכבדות :** שאלות כמו "מה מושך אותך לתחום החדש?", "איך התחושות שלך מאז הצטרפת?" יכולות לעודד שיתוף מבלי לעורר התנגדות.

- **יצירת מודעות ומתן מידע :** כתות רבות מסתירות מידע חיוני או מציגות אותו בצורה מסולפת. אם ניתן, עודדו את האדם לבדוק מקורות מידע נוספים ולקבל פרספקטיבות מגוונות.

4. מניעה בקהילה ובמשפחה

- **חינוך ומודעות :** קהילה שמעודדת ביקורתיות וחשיבה פתוחה, מפתחת חוסן בפני השפעת כתות.

- **עידוד חשיבה עצמאית :** חשיפה לתפיסות שונות והצגת חשיבות החשיבה העצמאית יכולים לעזור להבחין בין אידיאולוגיות מועילות לבין אלו הפועלות באמצעות מניפולציה ושליטה.

5. משאבים ותמיכה לנפגעי כתות בישראל

בישראל פועלים מספר מרכזים ואגפים ממשלתיים המציעים תמיכה לנפגעי כתות, לבני משפחותיהם ולחבריהם. להלן פרטים על מספר הגופים המספקים שירותי ייעוץ וסיוע:

המרכז לנפגעי כתות:

המרכז הישראלי לנפגעי כתות הוקם כדי לספק תמיכה, ייעוץ וליווי נפשי לנפגעי כתות ולבני משפחותיהם. המרכז פועל כעמותה ללא כוונת רווח, ומציע שירותים מגוונים לאנשים שנפגעו מכתות.

שירותים עיקריים:

- קו סיוע טלפוני דיסקרטי המספק תמיכה ראשונית לנפגעים ולמשפחותיהם.

- ייעוץ וליווי נפשי פרטני או קבוצתי בעזרת אנשי מקצוע מתחום הפסיכולוגיה והעבודה הסוציאלית.
- קבוצות תמיכה לנפגעי כתות ולבני משפחותיהם.
- ייעוץ ותמיכה משפטית במידת הצורך.
- העלאת מודעות לנושא באמצעות כנסים, הרצאות, ופעילויות הסברה ציבוריות.

פרטי יצירת קשר:

- טלפון: 03-6708811
- אתר האינטרנט : [המרכז לנפגעי כתות](#)

המחלקה לנפגעי כתות במשרד הרווחה:

משרד הרווחה בישראל הקים מחלקה ייעודית לנפגעי כתות מתוך הכרה בהשפעות הקשות של התופעה על אנשים ושפחות. המחלקה מספקת תמיכה מקצועית ועובדת בשיתוף פעולה עם גורמים נוספים בתחום הרווחה.

שירותים עיקריים:

- ליווי וייעוץ פסיכולוגי לנפגעים ולבני משפחותיהם, כולל הפנייה לגורמי טיפול בקהילה.
- סיוע בשיקום כלכלי, תעסוקתי ולימודי.
- הכוונה למשפחות החוששות לשלום קרוביהן הנמצאים בתהליך כניסה לכת, כולל הדרכה מקצועית.

פרטי יצירת קשר:

ניתן ליצור קשר עם המחלקה באמצעות לשכות הרווחה המקומיות או דרך מוקד משרד הרווחה בטלפון 118.

מרכזים וגופים אלו מספקים תמיכה רחבה לאנשים שחוו חוויות קשות במסגרת כתות ולמשפחותיהם, מתוך מטרה לסייע בשיקום, בעיבוד החוויה ובהתאקלמות מחודשת בקהילה.

נכתב על ידי אריה ספינר – יוצא כת "לב טהור", מרצה ופעיל בתקשורת.

לאתר הרשמי [לחצו כאן](#)